

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 26. novembra 2013*

„Pritožba — Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Trg industrijskih plastičnih vreč — Pripis kršitve, ki jo je storila hčerinska družba, matični družbi — Solidarna odgovornost matične družbe za plačilo globe, naložene hčerinski družbi — Predolgo trajanje postopka pred Splošnim sodiščem — Načelo učinkovitega sodnega varstva“

V zadevi C-50/12 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 26. januarja 2012,

Kendrion NV s sedežem v Zeistu (Nizozemska), ki jo zastopata P. Glazener in T. Ottervanger, odvetnika,

pritožnica,

druga stranka v postopku:

Evropska komisija, ki jo zastopata F. Castillo de la Torre in S. Noë, agenta, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, K. Lenaerts, podpredsednik, R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Safjan, predsedniki senatov, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, D. Šváby, sodniki, ter M. Berger (poročevalka), sodnica,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: V. Tourrès, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. februarja 2013,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 30. maja 2013

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nizozemščina.

Sodbo

- 1 Družba Kendrion (v nadaljevanju: Kendrion ali pritožnica) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. novembra 2011 v zadevi Kendrion proti Komisiji (T-54/06, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je Splošno sodišče tožbo pritožnice, s katero je predlagala razglasitev delne ničnosti Odločbe Komisije C(2005) 4634 final z dne 30. novembra 2005 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] (zadeva COMP/F/38.354 – Industrijske vreče) (v nadaljevanju: sporna odločba) in razveljavitev ali, podredno, znižanje globe, ki ji je bila s to odločbo naložena, zavrnilo.

Pravni okvir

- 2 Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [81 ES] in [82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205), s katero je bila nadomeščena Uredba Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prva uredba o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3), v členu 23(2), s katerim je bil nadomeščen člen 15(2) Uredbe št. 17, določa:

„2 Komisija lahko podjetjem in podjetniškim združenjem z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti:

(a) kršijo člen [81 ES] ali člen [82 ES] [...]

[...]

Za vsako podjetje ali podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu.

[...]

3. Pri določanju višine globe se upošteva teža, pa tudi trajanje kršitve.“

Dejansko stanje in sporna odločba

- 3 Kendrion je delniška družba nizozemskega prava.
- 4 Družba Kredest Beheer BV, hčerinska družba v stoddotni lasti družbe Combattant Holding BV, ki je bila sama hčerinska družba v stoddotni lasti družbe Kendrion, je 8. junija 1995 od družbe DSM NV odkupila vsa sredstva in dejavnosti skupine Fardem v Edamu (Nizozemska) in v Beerseju (Belgija).
- 5 Pritožnica je novembra 1995 prodala dejavnosti skupine Fardem v Belgiji. Hčerinska družba Kredest Beheer BV se je decembra 1995 preimenovala v Fardem Holding BV. Ta se je septembra 2001 pravno spojila z družbama Fardem Packaging BV in CAT International BV. Ob tem je bila firma Fardem Holding spremenjena v Fardem Packaging BV (v nadaljevanju: Fardem Packaging).
- 6 Družba British Polythene Industries plc je novembra 2001 obvestila Komisijo o obstoju omejevalnega sporazuma v sektorju industrijskih vreč.
- 7 Potem ko je Komisija junija 2002 opravila preglede in na družbo Fardem Packaging leta 2002 in leta 2003 naslovila zahteve za informacije, je 29. aprila 2004 začela upravni postopek in sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah zoper več družb, med katerimi sta bili tudi družbi Fardem Packaging in Kendrion.

- 8 V tem času, septembra 2003, je družba Kendrion prodala družbo Fardem Packaging vodstvu slednje.
- 9 Komisija je 30. novembra 2005 sprejela sporno odločbo, katere člen 1(1)(d) določa, da sta družbi Fardem Packaging in Kendrion kršili člen 81 ES s tem, da sta prva od 6. januarja 1982 do 26. junija 2002 in druga od 8. junija 1995 do 26. junija 2002 sodelovali pri skupku sporazumov in usklajenih ravnanjih v sektorju plastičnih industrijskih vreč v Belgiji, Nemčiji, Španiji, Franciji, Luksemburgu in na Nizozemskem, ki so se nanašali na določitev cen in vzpostavitev skupnih modelov za izračun cen, razdelitev trga in dodelitev prodajnih kvot, razdelitev strank, poslov in naročil, na usklajene ponudbe na nekatere javne razpise in izmenjavo individualiziranih informacij.
- 10 Komisija je zato družbi Kendrion v členu 2, prvi odstavek, točka (d), sporne odločbe naložila globo v višini 34 milijonov EUR, pri čemer je pojasnila, da je družba Fardem Packaging od tega zneska solidarno odgovorna za znesek 2,20 milijona EUR.

Izpodbijana sodba

- 11 Družba Kendrion je 22. februarja 2006 zoper sporno odločbo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo. V bistvu je Splošnemu sodišču predlagala, primarno, naj to odločbo razglasi za nično v celoti ali deloma in, podredno, naj razveljavi globo, ki ji je bila s to odločbo naložena, ali naj jo zniža.
- 12 Splošno sodišče je iz argumentacije družbe Kendrion razbralo osem tožbenih razlogov. Prvih sedem tožbenih razlogov se je nanašalo na kršitev členov 81 ES, 253 ES in 23(2) Uredbe št. 1/2003 ter več splošnih pravnih načel, in sicer naj bi bil, na prvem mestu, izrek sporne odločbe neusklajen z njeno obrazložitvijo, na drugem mestu naj bi Komisija napačno domnevala, da družbi Kendrion in Fardem Packaging tvorita gospodarsko enoto, na tretjem mestu naj bi bila pritožnici napačno pripisana odgovornost za kršitev, ki jo je storila družba Fardem Packaging, na četrtem mestu naj bi se s sporno odločbo pritožnici kot matični družbi naložila globa, ki je višja od tiste, naložene hčerinski družbi, za katero je bilo presojeno, da je solidarno odgovorna, na petem mestu naj bi bila pritožnica podvržena drugačnemu obravnavanju kot druge matične družbe, za katere je bilo odločeno, da so solidarno odgovorne za kršitve, ki jih je storila hčerinska družba. Pritožnica se je na šestem mestu sklicevala na kršitev teh določb, ker je bil osnovni znesek globe za družbo Fardem Packaging določen na 60 milijonov EUR, in na sedmem mestu, ker ji je bila naložena globa 34 milijonov EUR. Osmi tožbeni razlog se je nanašal na kršitev Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena [65(5) PJ] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171).
- 13 Pritožnica je z dopisom z dne 12. januarja 2011 odgovorila na vprašanje, ki ji ga je Splošno sodišče postavilo v skladu s členom 64 svojega poslovnika glede njenega stališča o vplivu sodbe Sodišča z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji (C-97/08 P, ZOdl., str. I-8237) na drugi tožbeni razlog iz njene tožbe.
- 14 Družba Kendrion je na obravnavi 9. marca 2011 navedla, da je bilo trajanje postopka pred Splošnim sodiščem predolgo. Splošno sodišče je ta argument v točki 18 izpodbijane sodbe zavrnilo kot brezpredmeten.
- 15 Po preučitvi vseh tožbenih razlogov, ki jih je družba Kendrion navedla v utemeljitev tožbe, je Splošno sodišče tožbo v celoti zavrnilo.

Predlogi strank in postopek pred Sodiščem

- 16 Družba Kendrion Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo v celoti ali delno razveljavi;
 - sporno odločbo v celoti ali delno razglasi za nično v delu, ki se nanaša nanjo;
 - razveljavi globo, ki ji je bila naložena, oziroma jo zniža;
 - podredno, zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču;
 - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 17 Komisija Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo zavrne in
 - družbi Kendrion naloži plačilo stroškov.
- 18 Sodišče je na podlagi člena 24 Statuta Sodišča Evropske unije in člena 61 svojega poslovnika pozvalo stranke, Evropski parlament in Svet Evropske unije ter države članice, naj odgovorijo na vprašanja, ki se nanašajo na merila, ki omogočajo presojo razumnosti trajanja postopka pred Splošnim sodiščem, in na ukrepe, s katerimi naj se popravijo posledice njegovega predolgega trajanja.

Pritožba

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 19 Z drugim pritožbenim razlogom, ki ga je treba najprej obravnavati, ker se nanaša na vprašanje, ali se lahko šteje, da sta družba Kendrion in njena hčerinska družba, to je družba Fardem Packaging, gospodarska enota, pritožnica Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo pri razdelitvi dokaznega bremena glede izvajanja odločilnega vpliva družbe Kendrion na njeno hčerinsko družbo ter da je napačno presodilo in nezadostno obrazložilo dokaze, ki sta jih glede tega predložili s Komisijo.
- 20 Družba Kendrion zatrjuje, da se je Komisija v sporni odločbi za to, da bi dokazala obstoj gospodarske enote med njo in njeno hčerinsko družbo, opirala ne samo na domnevo odločilnega vpliva, ki ga ima matična družba na hčerinsko družbo, ki je v njeni popolni lasti, ampak tudi na dodatne dokazne elemente. Potem ko je Splošno sodišče to analizo sprejelo in v točki 33 izpodbijane sodbe navedlo, da je „treba preučiti, ali je Komisija storila napako pri presoji glede dodatnih elementov, navedenih v [sporni] odločbi, in glede elementov, ki jih je navedla tožeča stranka, da bi izpodbila domnevo prevladujočega vpliva“, naj bi v točki 53 te sodbe napačno uporabilo pravo, s tem da je navedlo, da se bo omejilo na „preučitev [...], ali je tožeči stranki uspelo ovreči te štiri dodatne elemente“. Tako naj bi kršilo to, da je dokazno breme nosila Komisija.
- 21 Poleg tega naj bi Splošno sodišče zaradi napačne presoje teh dodatnih elementov v točki 68 izpodbijane sodbe prišlo do ugotovitve, da je Komisija pravilno menila, da sta pritožnica in družba Fardem Packaging tvorili eno gospodarsko enoto. Vsekakor naj Splošno sodišče ne bi zadosti obrazložilo svoje odločitve v zvezi s tem.

- 22 Celo ob predpostavki, da je presoja Splošnega sodišča glede zadevnih dodatnih elementov pravilna, pa naj Splošno sodišče ne bi oziroma ne bi zadostno preučilo argumentov družbe Kendrion, s katerimi je ta želela dokazati poslovno samostojnost družbe Fardem Packaging.
- 23 Komisija meni, da je treba pritožničin drugi pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.
- 24 S tem da je družbo Kendrion štela za odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba Fardem Packaging, naj bi se Komisija opirala zgolj na dejstvo, da je bila slednja na dan nastanka dejstev hčerinska družba v stoddstotni lasti pritožnice, in na domnevo o izvajanju odločilnega vpliva matične družbe na hčerinsko družbo v takem položaju. Čeprav so v sporni odločbi omenjeni štirje dodatni elementi, s katerimi naj bi bil dokazan tak vpliv, pa naj se ti ne bi šteli za odločilne.
- 25 V zvezi s presojo Splošnega sodišča o dokazni vrednosti dodatnih elementov, ki so bili v sporni odločbi navedeni kot dokazni elementi, ki jih je družba Kendrion predložila, da bi dokazala, da ni imela odločilnega vpliva na svojo hčerinsko družbo, Komisija meni, da je argumentacija družbe Kendrion nedopustna.

Presoja Sodišča

- 26 Za presojo tega pritožbenega razloga je treba spomniti na argumentacijo, ki jo je družba Kendrion razvila v postopku na prvi stopnji.
- 27 Kakor je razvidno iz točk 31 in 32 izpodbijane sodbe, se je pritožnica po razglasitvi zgoraj navedene sodbe Akzo Nobel in drugi proti Komisiji odpovedala zatrjevanju, da zgolj to, da ima matična družba v lasti 100 % kapitala hčerinske družbe, ne zadostuje za utemeljitev izpodbojne domneve, v skladu s katero ta matična družba izvaja odločilni vpliv na ravnanje hčerinske družbe. Vendar je pritožnica, sklicujoč se na točko 155 sodbe Splošnega sodišča z dne 27. oktobra 2010 v zadevi Alliance One International in drugi proti Komisiji (T-24/05, ZOdl., str. II-5329), poudarila, da je treba v primeru, da Komisija domnevo o izvajanju odločilnega vpliva matične družbe na hčerinsko družbo utemeljuje ne samo na lastništvu celotnega kapitala slednje, ampak tudi na dodatnih elementih, preveriti, ali je s temi elementi pravno zadostno dokazano, da matična družba dejansko izvaja tak vpliv na ravnanje hčerinske družbe.
- 28 V zvezi s tem je treba poudariti, da se je v tej zadevi Komisija v točki 580 obrazložitve sporne odločbe izrecno sklicevala na domnevo, da matična družba dejansko izvaja odločilni vpliv na hčerinsko družbo, ki jo ima v stoddstotni lasti, preden je v točki 584 obrazložitve te odločbe pojasnila, da bo ta pristop natančno obrazložen od primera do primera za vsako zadevno podjetje. Komisija je v okviru točk obrazložitve, ki so namenjene družbi Fardem Packaging, in sicer v točki 590 obrazložitve odločbe, najprej spomnila, da je imela družba Kendrion prek vmesne družbe v lasti 100 % kapitala družbe Fardem Packaging in da jo je ta ugotovitev privedla do tega, da je na družbo Kendrion naslovila obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Na drugem mestu je v točkah obrazložitve od 594 do 597 te odločbe navedla dodatne elemente, ki so se pojavili med zadnjo fazo upravnega postopka, ki naj bi po njenem mnenju potrjevali vpliv družbe Kendrion na njeno hčerinsko družbo.
- 29 V teh okoliščinah je treba preučiti razlogovanje Splošnega sodišča v izpodbijani sodbi. Potem ko je v točkah od 49 do 51 te opozorilo na sodno prakso v zvezi z domnevo odločilnega vpliva na hčerinsko družbo, ki jo ima matična družba v popolni lasti, je Splošno sodišče v točki 52 navedene sodbe dodalo, da mora za izpodbitje te domneve „po eni strani matična družba Komisiji v presojo predložiti vse elemente v zvezi z organizacijskimi, gospodarskimi in pravnimi povezavami med njeno hčerinsko družbo in njo [...], po drugi strani pa mora Komisija dejansko presoditi vse elemente v zvezi s povezavami, s katerimi bi bilo mogoče dokazati, da je hčerinska družba ravnala samostojno glede na svojo matično družbo in da torej ti družbi nista tvorili gospodarske enote“.

- 30 V točki 53 izpodbijane sodbe je Splošno sodišče poudarilo, da se v obravnavani zadevi Komisija ni omejila na to, da bi samo navedla okoliščino, da je imela pritožnica v lasti 100 % kapitala družbe Fardem Packaging, ampak se je sklicevala tudi na štiri druge dodatne elemente. Iz tega je sklepalo, da bi bilo treba preučiti, ali je pritožnici uspelo ovreči te štiri dodatne elemente. To je tudi storilo v točkah od 54 do 60 navedene sodbe, preden je v točkah od 63 do 67 preučilo elemente, na katere se je sklicevala pritožnica, da bi izpodbila domnevo o obstoju svojega odločilnega vpliva na ravnanje hčerinske družbe.
- 31 Splošno sodišče je v točki 68 izpodbijane sodbe zaključilo, da „pritožnici ni uspelo izpodbiti niti dokazne vrednosti večine dodatnih dokaznih elementov, ki jih je predložila Komisija, niti domneve o izvajanju dejanskega nadzora pritožnice nad ravnanjem njene hčerinske družbe“.
- 32 Ob upoštevanju tega razlogovanja Splošnega sodišča ni mogoče ugoditi argumentaciji pritožnice, v skladu s katero naj bi Splošno sodišče v točki 53 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, s tem da je določilo, da ima pritožnica dolžnost, da „izpodbije“ štiri dodatne elemente, ki jih je navedla Komisija v sporni odločbi, medtem ko naj bi ta institucija morala izkazati dokazno vrednost teh elementov. Po eni strani je namreč iz točk od 54 do 60 izpodbijane sodbe razvidno, da je Splošno sodišče preučilo dokazno vrednost teh dodatnih elementov in zaključilo, da je pritožnici uspelo izpodbiti dokazno vrednost le enega samega dodatnega dokaznega elementa. Po drugi strani je iz točk od 63 do 67 iste sodbe razvidno, da družbi Kendrion ni uspelo izpodbiti domneve o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva na hčerinsko družbo.
- 33 Ta zadeva se tako razlikuje od zadeve, na podlagi katere je bila izrečena sodba z dne 19. julija 2012 v zadevi Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji in Komisija proti Alliance One International in drugim (C-628/10 P in C-14/11 P) V zvezi s tem namreč zadostuje poudariti, da je Splošno sodišče v sodbi, izrečeni na prvi stopnji, ugotovilo, da z nobenim od dodatnih dokaznih elementov iz sporne odločbe ni mogoče potrditi domneve o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva matične družbe na hčerinsko družbo (zgoraj navedena sodba Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji in Komisija proti Alliance One International in drugim, točka 54).
- 34 Splošno sodišče torej ni napačno uporabilo prava, s tem da je v točki 68 izpodbijane sodbe presodilo, da je ob upoštevanju, po eni strani, domneve o izvajanju odločilnega vpliva matične družbe na hčerinsko družbo, ki je v njeni popolni lasti in, po drugi strani, treh dodatnih dokaznih elementov, ki potrjujejo tak prevladujoč vpliv, „Komisija lahko [...] upravičeno štela, da pritožnica in družba Fardem Packaging tvorita eno samo gospodarsko enoto in je zato mogoče odgovornost za protikonkurenčno ravnanje družbe Fardem Packaging pripisati pritožnici“.
- 35 Glede trditve družbe Kendrion, da je obrazložitev izpodbijane sodbe glede presoje obravnavnih dokaznih elementov, ki jo je opravilo Splošno sodišče, nezadostna, je treba poudariti, da je njen cilj v resnici izpodbijanje take presoje. V zvezi s tem in v delu, v katerem družba Kendrion trdi tudi, da je Splošno sodišče napačno presodilo te elemente, zadostuje spomniti, da je za presojo dokazov pristojno Splošno sodišče, Sodišče pa tega v okviru pritožbe ne sme nadzirati.
- 36 Iz tega izhaja, da je treba drugi pritožbeni razlog družbe Kendrion, zavrniti.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 37 S prvim pritožbenim razlogom družba Kendrion očita Splošnemu sodišču, da je napačno uporabilo pravo ter izpodbijano sodbo protislovno in nezadostno obrazložilo, ker je v točkah od 22 do 30 izpodbijane sodbe presodilo, da je Komisija pravno zadostno utemeljila razloge, zaradi katerih je pritožnici naložila višjo globo kot njeni hčerinski družbi, Fardem Packaging.
- 38 Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi, potem ko je v točki 22 spomnilo, da „je izrek akta neločljivo povezan z njegovo obrazložitvijo, tako da ga je treba po potrebi razlagati ob upoštevanju razlogov, ki so pripeljali do njegovega sprejetja“, v točki 29 tiste sodbe zaključilo, da „sta kljub dvoumni dikciji obseg in vsebina člena 2[(1)](d) [sporne] odločbe povsem razumljiva pri branju v povezavi s točkami obrazložitve“ te odločbe.
- 39 Družba Kendrion, ki meni, da je izrek sporne odločbe nezdružljiv z njeno obrazložitvijo, Splošnemu sodišču očita, da ni pravilno uporabilo načela, omenjenega v točki 22 izpodbijane sodbe. Sodišče naj bi v točkah 24 in 25 spregledalo, da je, kakor je navedeno v točkah obrazložitve te odločbe, Komisija štela družbo Kendrion med matične družbe, ki so solidarno odgovorne za kršitve, ki so jih storile njihove hčerinske družbe, in jo je tako lahko štela za solidarno odgovorno za plačilo globe, ki jo je treba naložiti družbi Fardem Packaging. Vendar pa naj bi v izreku te odločbe Komisija zamenjala vloži, tako da je globo naložila družbi Kendrion, družbo Fardem Packaging pa določila za solidarno odgovorno za njeno plačilo. Izrek te odločbe naj ne bi bil samo „dvoumen“, kakor je ugotovilo Splošno sodišče, ampak tudi v nasprotju z njenimi točkami obrazložitve.
- 40 Komisija poudarja, da so matične in hčerinske družbe enako odgovorne za kršitve pravil o konkurenci. Nobena razlika naj ne bi bilo med solidarno odgovornostjo matičnih družb in lastno odgovornostjo hčerinskih družb, ker se vse štejejo za solidarno odgovorne, saj so del gospodarske enote, ki je kršila pravila o konkurenci.

Presoja Sodišča

- 41 Spomniti je treba, da mora biti obrazložitev, ki se zahteva s členom 296 PDEU, prilagojena vrsti obravnavanega akta ter mora jasno in nedvoumno izražati razlogovanje institucije, ki je akt izdala, tako da se lahko zainteresirane osebe seznani z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in da lahko pristojno sodišče opravi nadzor (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji in Komisija proti Alliance One International in drugim, točka 72).
- 42 Tako je v zvezi s posamičnimi odločbami iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da je namen obveznosti obrazložitve posamične odločbe – poleg omogočanja sodnega nadzora – zagotavljati zadevnim osebam zadosten podatek o tem, ali odločba morda vsebuje napako, ki omogoča njeno izpodbijanje (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji in Komisija proti Alliance One International in drugim, točka 73).
- 43 Glede presoje ustreznosti obrazložitve sporne odločbe, kar zadeva razloge, zaradi katerih je Komisija v njenem členu 2, prvi odstavek, točka (d), družbi Kendrion kot matični družbi naložila globo, za plačilo katere je deloma solidarno odgovorna družba Fardem Packaging, njena hčerinska družba, je treba izhajati iz predpostavke, da je, kot je razvidno iz presoje drugega pritožbenega razloga te pritožbe, Komisija pravilno štela, da družbi Kendrion in Fardem Packaging tvorita eno gospodarsko enoto in je zato mogoče odgovornost za protikonkurenčno ravnanje slednje pripisati pritožnici (glej točko 34 te sodbe).

- 44 Splošno sodišče je v točki 25 izpodbijane sodbe poudarilo, da „[sporna] odločba vsebuje številna pojasnila glede razlogov, ki so Komisijo privedli do tega, da je ugotovila, da je treba matične družbe in njihove hčerinske družbe šteti za solidarno odgovorne za kršitev“, in navedlo, da so ti razlogi podani na splošno v točkah obrazložitve od 577 do 583 te odločbe in, konkretnije, v točkah od 587 do 599 obrazložitve. Splošno sodišče je v točki 26 te sodbe ugotovilo, da „je iz teh pojasnil razvidno, da je Komisija [pritožnici] naložila globo iz razloga, ker je ta z družbo Fardem Packaging od leta 1995 do leta 2003 tvorila eno samo gospodarsko enoto“ in da iz tega izhaja, da, ker je mogoče protikonkurenčno ravnanje slednje pripisati pritožnici, ker sta del iste gospodarske enote, „se je štelo, da je [pritožnica] zaradi tega pripisa sama storila to kršitev“.
- 45 Dodati je treba, da je bila obrazložitev Komisije v zvezi s tem v točkah obrazložitve od 578 do 580 sporne odločbe pospremljena s številnimi navedbami sodne prakse Splošnega sodišča in Sodišča s tega področja.
- 46 V teh okoliščinah je Splošno sodišče pravilno presodilo, da je bila obrazložitev sporne odločbe zadostna, da je pritožnici omogočila seznanitev z razlogi, na katerih je temeljila njena odgovornost.
- 47 Ker je odgovornost družbe Kendrion – kakor je razvidno iz ugotovitev Splošnega sodišča – temeljila na načelu osebne odgovornosti gospodarske enote, ki jo je tvorila skupaj s hčerinsko družbo (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 11. julija 2013 v zadevi Komisija proti Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, točke od 37 do 39 in navedena sodna praksa), pritožnica ne more uveljavljati, da je člen 2, prvi odstavek, točka (d), sporne odločbe v nasprotju z njeno obrazložitvijo, ker ji nalaga globo na podlagi osebne odgovornosti.
- 48 Kolikor je s to določbo sporne odločbe za del globe, naložene družbi Kendrion kot matični družbi, določena solidarna odgovornost njene hčerinske družbe Fardem Packaging, je treba ugotoviti, po zgledu Splošnega sodišča v točki 29 izpodbijane sodbe, da čeprav je besedilo te določbe dvoumno, sta njen obseg in vsebina povsem razumljiva ob upoštevanju točk obrazložitve te odločbe, zlasti, kakor je poudarilo Splošno sodišče v točki 28 izpodbijane sodbe, točk 814 in 815 obrazložitve te odločbe. Iz teh točk obrazložitve je namreč razvidno, da je bila družbi Fardem Packaging naložena znatno nižja globa kot njeni matični družbi zaradi upoštevanja zgornje meje 10 %, določene v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003.
- 49 V delu, v katerem družba Kendrion poudarja, da ji ne bi smela biti naložena višja globa kot družbi Fardem Packaging, se ta argument prekriva z argumentom, ki tvori prvi del tretjega pritožbenega razloga, zato bo preučen skupaj z njim.
- 50 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti.

Tretji pritožbeni razlog

- 51 Tretji pritožbeni razlog, ki ga navaja družba Kendrion v utemeljitev pritožbe, vsebuje tri ločene dele, ki jih je treba preučiti drugega za drugim.

Prvi del tretjega pritožbenega razloga

– Trditve strank

- 52 Družba Kendrion očita Splošnemu sodišču, da je kršilo pojem solidarne odgovornosti.

- 53 Družba Kendrion, sklicujoč se na točki 40 in 89 sodbe z dne 20. januarja 2011 v zadevi General Química in drugi proti Komisiji (C-90/09 P, ZOdl., str. I-1), navaja, da je v tej sodbi določeno pravno pravilo, v skladu s katerim lahko Komisija, na podlagi domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva matične družbe na hčerinsko družbo, ki jo ima v popolni lasti, matično družbo šteje za solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene hčerinski družbi. Pojem solidarne odgovornosti, katerega smisel je potreba po zagotovitvi učinkovite izterjave globe, naj bi torej pomenil, da je lahko matična družba zavezana samo k plačilu globe, naložene hčerinski družbi.
- 54 Komisija to argumentacijo prereka iz enakih razlogov, kot jih je podala v odgovor na prvi pritožbeni razlog.

– Presoja Sodišča

- 55 Najprej je treba spomniti, da tako odgovornost družbe Kendrion kot matične družbe kot tudi odgovornost družbe Fardem Packaging kot nekdanje hčerinske družbe temelji na dejstvu, da sta bili obe del gospodarske enote, ki je kršila člen 81 ES. Kakor je poudarilo Splošno sodišče v točki 26 izpodbijane sodbe, se zato šteje, da je pritožnica sama kršila pravila o konkurenci prava Unije.
- 56 Iz tega sledi, da se razmerje solidarnosti – kar zadeva plačilo globe – ki obstaja med družbama, ki tvorita tako gospodarsko enoto, ne more zmanjšati na poroštvo, ki ga zagotavlja matična družba, s katerim jamči plačilo globe, naložene hčerinski družbi.
- 57 Kakor je Splošno sodišče ugotovilo v točki 87 izpodbijane sodbe, znesek, za katerega Komisija šteje, da je ustrezen za kaznovanje sodelovanja družbe Fardem Packaging pri omejevalnem sporazumu v obdobju, daljšem od 20 let, ne ustreza znesku 2,20 milijona EUR, navedenem v izreku sporne odločbe, ampak znesku 60 milijonov EUR, torej znesku, ki je večji od zneska 34 milijonov EUR, ki je bil določen za družbo Kendrion za obdobje, v katerem sta slednja in družba Fardem Packaging tvorili eno samo podjetje v smislu člena 81 ES. Kakor je poudarilo Splošno sodišče v točki 89 iste sodbe, je dejstvo, da je Komisija v sporni odločbi naložila globo 34 milijonov EUR pritožnici in globo 2,20 milijona EUR družbi Fardem Packaging, pojasnjeno z uporabo zgornje meje 10 %, določene v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, za družbo Fardem Packaging. V teh okoliščinah je Splošno sodišče v točkah 92 in 93 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da v primeru, da dve ločeni pravni osebi, kot sta matična družba in njena hčerinska družba, ne tvorita več enega podjetja v smislu člena 81 ES na dan sprejetja odločbe, s katero jima je bila naložena globa zaradi kršitve pravil o konkurenci, ima vsaka od njiju pravico, da se zanjo posamično uporabi zgornja meja 10 % prometa in da v teh okoliščinah družba Kendrion ne more zahtevati, da se zanjo uporabi zgornja meja, ki se uporabi za njeno nekdanjo hčerinsko družbo.
- 58 Argumentacija družbe Kendrion, da ji ni mogoče naložiti plačila višje globe kot njeni hčerinski družbi, je torej neutemeljena in jo je zato treba zavrni.

Drugi del tretjega pritožbenega razloga

– Trditve strank

- 59 Družba Kendrion očita Splošnemu sodišču, da ni upoštevalo dejstva, da je Komisija v sporni odločbi kršila načelo enakega obravnavanja.
- 60 Družba Kendrion zatrjuje, da je edina matična družba, ki ji je bila naložena višja globa kot hčerinski družbi za kršitev, ki jo je storila slednja in pri kateri sama kot matična družba ni bila udeležena. Splošno sodišče naj bi v točki 109 izpodbijane sodbe napačno utemeljilo to razliko v obravnavanju

z zgornjo mejo 10 % prometa iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003. Z uporabo tega te zgornje meje naj bi bilo mogoče pojasniti razliko v znesku globe, ne pa načelnega razlikovanja, ki ga je Komisija uvedla med družbo Kendrion in drugimi matičnimi družbami.

- 61 Komisija meni, da je Splošno sodišče v točki 109 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da je iz sporne odločbe razvidno, da je Komisija uporabila enako metodo za določitev zneska glob, ki se uporabi za vse naslovnike te odločbe. Dejstvo, da je v dveh primerih ta metoda privedla do naložitve višje globe matični kot hčerinski družbi, naj bi bilo samo posledica dosledne uporabe izbrane metode izračuna.

– Presoja Sodišča

- 62 Splošno načelo enakega obravnavanja kot splošno načelo prava Unije določa, naj se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in naj se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno upravičeno (glej zlasti sodbo z dne 16. decembra 2008 v zadevi Arcelor Atlantique et Lorraine in drugi, C-127/07, ZOdl., str. I-9895, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 63 Kar zadeva, natančneje, določitev višine globe, se z uporabo različnih metod izračunavanja ne sme izvajati diskriminacije med podjetji, ki so sodelovala pri sporazumu ali usklajenem ravnanju v nasprotju s členom 81 ES (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji in Komisija proti Alliance One International in drugim, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 64 V obravnavanem primeru pritožnica ne prereka ugotovitve Splošnega sodišča v točki 109 izpodbijane sodbe, da „je iz [sporne] odločbe razvidno, da je Komisija uporabila enako metodo za določitev zneska globe, ki se uporabi za vse naslovnike [sporne] odločbe, vključno s [pritožnico], ki so kot matične družbe odgovorni za hčerinsko družbo, vpleteno v omejevalni sporazum“. Po drugi strani pa meni, da je žrtev diskriminacije, saj je med vsemi matičnimi družbami, naslovniki te odločbe, edina, ki ji je bila naložena višja globa kot hčerinski družbi, pa naj pri tem ne bi sodelovala pri kršitvi, ki jo je storila slednja.
- 65 Vendar se za kršitev načela enakega obravnavanja zaradi različnega obravnavanja predpostavlja, da so zadevni položaji primerljivi glede na vse njihove značilnosti (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Arcelor Atlantique et Lorraine in drugi, točka 25).
- 66 Kakor pa je poudarila generalna pravobranilka v točki 104 sklepnih predlogov, pa naj bi bil položaj družbe Kendrion v primerjavi z drugimi matičnimi družbami poseben, saj zato, ker je septembra 2003 prodala svojo hčerinsko družbo, z njo ni več tvorila gospodarske enote v poslovnem letu, ki je v skladu s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003 upoštevno za izračun zgornje meje 10 % celotnega prometa podjetja.
- 67 Zaradi te posebnosti je Komisija za vsako od obeh zadevnih družb ločeno izračunala to zgornjo mejo na podlagi prometa, ki je bil ustvarjen v poslovnem letu pred sprejetjem sporne odločbe.
- 68 Ker je razlika v obravnavanju, ki jo zatrjuje pritožnica, nastala zaradi okoliščine v njeni sferi, ta torej ne more utemeljeno zatrjevati, da je bilo v njeno škodo kršeno načelo enakega obravnavanja.

Tretji del tretjega pritožbenega razloga

- 69 Družba Kendrion zatrjuje, da je razlogovanje Splošnega sodišča protislovno in pomanjkljivo. Potem ko naj bi v točki 51 izpodbijane sodbe presodilo, da lahko Komisija, če je dokazano, da matična in hčerinska družba tvorita gospodarsko enoto, pripiše odgovornost za kršitveno ravnanje matični družbi, hčerinski družbi ali matični družbi solidarno s hčerinsko družbo, naj bi Splošno sodišče nato napačno odločilo, da se je lahko Komisija v obravnavanem primeru utemeljeno odločila za četrto pot in določila, da je hčerinska družba solidarno odgovorna za plačilo dela globe, naložene matični družbi.

- 70 Glede tega zadostuje spomniti, da je družba Kendrion v argumentaciji spregledala dejstvo, da sta bili s hčerinsko družbo del podjetja, ki je kršilo člen 81 ES. Kakor je razvidno iz točke 55 te sodbe, je v točkah od 87 do 89 izpodbijane sodbe jasno razloženo, da je globa, naložena družbi Fardem Packaging v členu 2, prvi odstavek, točka (d) sporne odločbe, posledica njene lastne odgovornosti za kršitev.
- 71 Ker ni mogoče sprejeti nobenega od treh delov tretjega pritožbenega razloga, je treba ta pritožbeni razlog v celoti zavrniti.

Četrty pritožbeni razlog

Trditve strank

- 72 Četrty pritožbeni razlog družbe Kendrion se nanaša na točko 18 izpodbijane sodbe, v kateri je Splošno sodišče kot brezpredmetno zavrnilo njeno trditev o predolgem trajanju postopka pred Splošnim sodiščem. To je v zvezi s tem presodilo, da se sodni nadzor, ki ga izvaja, nanaša le na sporno odločbo in da se lahko „njena zakonitost presodi le glede na dejstva in okoliščine, ki jih je imela Komisija na voljo, ko jo je sprejela“.
- 73 Pritožnica iz tega sklepa, da se Splošno sodišče ne šteje za pristojno niti za odločanje o kršitvah, nastalih v postopku pred njim, niti za njihovo odpravo. To analizo izpodbija in poudarja, da je v primeru kršitve splošnih pravni načel, ki jih zagotavljata Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisana 4. novembra 1950 v Rimu, med katerimi je tudi načelo o razumnem roku, Splošno sodišče celo zavezano ukrepati. S tem, da vnaprej zavrača vsakršen preizkus lastnega delovanja v konkretnem primeru, ki mu je bil predložen v odločanje, naj bi Splošno sodišče torej kršilo pravo Unije, zaradi te kršitve pa naj bi bila razveljavitev izpodbijane sodbe utemeljena.
- 74 Družba Kendrion podredno predlaga razveljavitev globe, ki ji je bila naložena, ali njeno znižanje. V zvezi s tem navaja, da tudi če Splošno sodišče ne bi bilo samo pristojno, da – zaradi predolgega trajanja postopka pred njim – zmanjša znesek globe, naložene v odločbi Komisije, pa Sodišču nič ne preprečuje, da se vsekakor izreče o tem bistvenem vprašanju za pravno varnost posameznikov in iz tega izpelje potrebne posledice.
- 75 Sklicujoč se na merila za presojo, ki jih je v svoji sodni praksi razvilo Sodišče, družba Kendrion poudarja trajanje postopka na prvi stopnji, ki ga ocenjuje na šest let in devet mesecev. Poudarja, da je izid zadeve zanj pomemben, saj znesek globe pomeni večkratnik njenega čistega dobička in je enak polovici njenih lastnih sredstev. Poleg tega naj bi bila ta globa škodljiva za njen ugled ter naj bi zelo oteževala njene naložbene in širitvene možnosti. Ob upoštevanju teh dejstev pritožnica meni, da bi bilo upravičeno petodstotno znižanje naložene globe.
- 76 Primarno Komisija prereka trditev, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je zavrnilo preučitev lastnega delovanja, ker, po eni strani v skladu s sodno prakso Sodišča trajanje postopka pred Splošnim sodiščem ne more privedi do razglasitve ničnosti sporne odločbe, po drugi strani pa naj bi bilo neustrezno od Splošnega sodišča zahtevati, da v okviru tožbe za razglasitev ničnosti preveri, ali je strankam v sporu zagotovilo učinkovito sodno varstvo, saj naj bi bilo v takem primeru samo svoj sodnik. Podredno Komisija dvomi o tem, da je v tem primeru Splošno sodišče kršilo načelo sojenja v razumnem roku.

Presoja Sodišča

- 77 Najprej je treba spomniti, da člen 47, drugi odstavek, Listine določa, da ima: „[v]sakdo [...] pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče“. Kakor je Sodišče že večkrat presodilo, se ta člen nanaša na načelo učinkovitega sodnega varstva (glej zlasti sodbo z dne 16. julija 2009 v zadevi *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, C-385/07 P, ZOdl., str. I-6155, točka 179 in navedena sodna praksa).
- 78 Na tej podlagi se taka pravica, katere obstoj kot splošnega načela prava Unije je bil potrjen pred začetkom veljavnosti Listine, uporablja v okviru pravnega sredstva pred sodiščem zoper odločbo Komisije (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 178 in navedena sodna praksa).
- 79 Splošno sodišče je v obravnavanem primeru kot brezpredmeten – ne da bi ga preučilo – zavrnilo tožbeni razlog o kršitvi načela o sojenju v razumnem roku, ki ga je družba *Kendrion* navedla na obravnavi, ker naj bi se sodni nadzor, za katerega je pristojno, nanašal samo na zakonitost sporne odločbe.
- 80 Za presojo utemeljenosti te zavrnitve je treba pojasniti pravna sredstva, ki jih ima v primeru kršitve tega načela na voljo zadevna stranka.
- 81 Najprej je treba spomniti, da je Evropsko sodišče za človekove pravice razsodilo, da mora biti zaradi prekoračitve razumnega roka sojenja kot kršitve postopka, ki pomeni kršitev temeljne pravice, zadevni stranki omogočeno učinkovito sredstvo, s katerim lahko to ustrezno popravi (glej sodbo ESČP *Kudla* proti Poljski z dne 26. oktobra 2000, *Recueil des arrêts et décisions* 2000 XI, točki 156 in 157).
- 82 V zvezi s predlogom pritožnice za razveljavitev izpodbijane sodbe in podredno znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena, je treba poudariti, da je Sodišče že razsodilo, da če ne obstajajo indici, da je predolgo trajanje postopka pred Splošnim sodiščem vplivalo na rešitev spora, se izpodbijana sodba zaradi nespoštovanja sojenja v razumnem roku ne razveljavi (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točki 190 in 196 in navedena sodna praksa).
- 83 Ta sodna praksa temelji zlasti na tem, da če nespoštovanje sojenja v razumnem roku ni vplivalo na rešitev spora, razveljavitev izpodbijane sodbe ne bi odpravila kršitve načela učinkovitega sodnega varstva, ki jo je storilo Splošno sodišče (zgoraj navedena sodba *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 193).
- 84 V obravnavanem primeru pritožnica Sodišču ni predložila nobenega indica, ki bi kazal na to, da bi nespoštovanje sojenja v razumnem roku s strani Splošnega sodišča lahko vplivalo na rešitev spora, ki mu je bil predložen v odločanje.
- 85 Iz tega sledi, da na podlagi četrtega pritožbenega razloga ni mogoče razveljaviti izpodbijane sodbe v celoti.
- 86 V delu, v katerem pritožnica očita Splošnemu sodišču, da ni izvedlo potrebnih posledic zaradi nespoštovanja sojenja v razumnem roku, je treba poudariti, da ne zatrjuje, da je Splošnemu sodišču predložila kakršen koli indic, iz katerega bi bilo razvidno, da bi imela lahko ta kršitev postopka vpliv na rešitev spora, ki mu je bil predložen v odločanje in bi lahko na tej podlagi utemeljil razglasitev ničnosti sporne odločbe.

- 87 Poleg tega je treba spomniti, da Sodišče ob upoštevanju nujnosti zagotovitve spoštovanja konkurenčnega prava Unije pritožnici ne more zgolj zaradi kršitve sojenja v razumnem roku dovoliti, da ponovno načne vprašanje utemeljenosti ali višine globe, ob tem da so bili vsi pritožbeni razlogi, ki jih je navedla zoper ugotovitve Splošnega sodišča v zvezi s tem zneskom globe ali ravnanjem, zaradi katerega je ta globa naložena, zavrjeni (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 194).
- 88 Iz tega sledi, da nespoštovanje sojenja v razumnem roku v okviru presoje pravnega sredstva pred sodiščem, vloženega zoper odločbo Komisije, s katero je bila podjetju naložena globa zaradi kršitve pravil o konkurenci prava Unije, ne more privedi do popolne ali delne razveljavitve globe, naložene s to odločbo.
- 89 Kar zadeva predlog pritožnice Splošnemu sodišču za znižanje globe, ki ji je bila naložena, tako da se upoštevajo škodljive posledice, ki so zanjo nastale zaradi predolgega trajanja postopka pred tem sodiščem, je treba ugotoviti, da ima tak predlog, po eni strani, drugačen predmet, kot je predmet postopka za razglasitev ničnosti, ki je omejen na nadzor zakonitosti izpodbijanega akta, po drugi strani pa obsega preizkus drugih dejstev, kot so bila ta, ki so se upoštevala v okviru postopka za razglasitev ničnosti. Iz tega sledi, da Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava s tem, da je v točki 18 izpodbijane sodbe presodilo, da je mogoče v okviru tožbe za razglasitev ničnosti, ki je bila pri njem vložena, zakonitost sporne odločbe presojati le ob upoštevanju dejstev in okoliščin, ki jih je imela Komisija na voljo na dan njenega sprejetja.
- 90 V teh okoliščinah je Splošno sodišče upravičeno kot brezpredmeten zavrnilo očitek družbe *Kendrion* o kršitvi načela sojenja v razumnem roku.
- 91 V delu, v katerem pritožnica Sodišču podredno predlaga znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena, iz enakih razlogov kot tistih, ki jih je podala pred Splošnim sodiščem, je treba spomniti, najprej, da je Sodišče, soočeno s podobnim primerom, takemu predlogu ugodilo zaradi ekonomičnosti postopka in zagotovitve takojšnje ter učinkovite odprave take kršitve postopka in je zato znižalo višino globe (sodba z dne 17. decembra 1998 v zadevi *Baustahlgewebe* proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 48).
- 92 Nato je Sodišče v okviru zadeve, ki se je nanašala na odločbo Komisije, s katero je bil ugotovljen obstoj zlorabe prevladujočega položaja, ni pa bila naložena globa, presodilo, da je lahko kršitev sojenja v razumnem roku s strani Splošnega sodišča povod za odškodninski zahtevek (zgoraj navedena sodba *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 195).
- 93 Obravnavana zadeva se res nanaša na podoben položaj, kot je ta, v katerem je bila izdana zgoraj navedena sodba *Baustahlgewebe* proti Komisiji. Vendar je odškodninski zahtevek, vložen zoper Unijo na podlagi členov 268 PDEU in 340, drugi odstavek, PDEU, učinkovito in splošno uporabno sredstvo za uveljavljanje take kršitve in njeno sankcioniranje, ker lahko pokriva vse položaje prekoračitve razumnega trajanja postopka.
- 94 Sodišče mora torej razsoditi, da je treba kršitev obveznosti iz člena 47, drugi odstavek, Listine, ki jo je storilo sodišče Unije, in sicer da o predloženi zadevi odloči v razumnem roku, sankcionirati z odškodninsko tožbo, ki se vloži pri Splošnem sodišču, saj je taka tožba učinkovito sredstvo.
- 95 Iz tega sledi, da predloga za povrnitev škode, nastale, ker Splošno sodišče ni spoštovalo sojenja v razumnem roku, ni mogoče vložiti neposredno pri Sodišču v okviru pritožbe, ampak ga je treba vložiti pri Splošnem sodišču.

- 96 Glede meril, ki omogočajo presojo, ali je Splošno sodišče spoštovalo načelo sojenja v razumnem roku, je treba spomniti, da se razumnost trajanja sojenja presoja glede na posebne okoliščine posameznega primera, kot sta zapletenost spora in ravnanje strank (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 181 in navedena sodna praksa).
- 97 Sodišče je glede tega pojasnilo, da seznam upoštevanih meril ni izčrpen in da presoja razumnosti navedenega trajanja ne zahteva sistematične preučitve okoliščin zadeve glede na vsako merilo, kadar se trajanje postopka zdi upravičeno glede na eno od njih. Tako se lahko z zapletenostjo zadeve ali zavlačevanjem tožeče stranke upraviči na prvi pogled predolgo trajanje (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 182 in navedena sodna praksa).
- 98 Pri presoji teh meril je treba upoštevati dejstvo, da imata v sporu o obstoju kršitve konkurenčnega prava temeljna zahteva po pravni varnosti, ki mora biti zagotovljena gospodarskim subjektom, in cilj zagotoviti neizkrivljeno konkurenco na notranjem trgu velik pomen ne samo za pritožnico in njene konkurente, ampak tudi za tretje osebe, ker je zadevnih oseb veliko in so prisotni finančni interesi (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* proti Komisiji, točka 186 in navedena sodna praksa).
- 99 Naloga Splošnega sodišča je tudi, da presodi obstoj uveljavljane škode in vzročno zvezo med njo in predolgim trajanjem spornega sodnega postopka, tako da preuči dokaze, predložene v ta namen.
- 100 Glede tega je treba poudariti, da mora v primeru odškodninske tožbe, vložene, ker naj bi Splošno sodišče s tem, da ni izpolnilo zahtev, povezanih s spoštovanjem sojenja v razumnem roku, kršilo člen 47, drugi odstavek, Listine, to na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU upoštevati splošna načela, skupna pravnim ureditvam držav članic, za obravnavanje tožb, utemeljenih na podobnih kršitvah. V teh okoliščinah mora Splošno sodišče zlasti preučiti, ali je mogoče poleg obstoja premoženjske škode identificirati obstoj nepremoženjske škode, ki naj bi jo utrpela prizadeta stranka zaradi prekoračitve tega roka, za katero bi bilo treba v takem primeru plačati primerno odškodnino.
- 101 Zato je naloga Splošnega sodišča, ki je pristojno na podlagi člena 256(1) PDEU, da odloči o takih odškodninskih zahtevkih v drugi sestavi kot je ta, ki je odločala o sporu, v zvezi s katerim se graja trajanje postopka in z uporabo meril, določenih v točkah od 96 do 100 te sodbe.
- 102 Ob tem je treba ugotoviti, da dolgotrajnosti približno pet let in devet mesecev trajajočega postopka pred Splošnim sodiščem ne more upravičiti nobena okoliščina zadeve, ki je bila podlaga za ta spor.
- 103 Izkaže se, da je obdobje od konca pisnega postopka z vložitvijo duplike Komisije februarja 2007 do odprtja ustnega postopka decembra 2010 trajalo tri leta in deset mesecev. Dolgotrajnosti tega obdobja ni mogoče pojasniti z okoliščinami zadeve, pa naj gre za zapletenost spora, za ravnanje strank ali za nastanek postopkovnih dogodkov.
- 104 Glede zapletenosti spora je iz preučitve tožbe, ki jo je vložila pritožnica in je povzeta v točki 12 te sodbe, razvidno, da tožbeni razlogi, kljub temu da so zahtevali poglobljeno preučitev, niso pomenili posebno visoke stopnje težavnosti. Čeprav je petnajst naslovnikov sporne odločbe zoper njo pri Splošnem sodišču vložilo ničnostno tožbo, pa ta okoliščina zadnjenavedenemu ni mogla preprečiti, da bi naredilo sintezo spisa in pripravilo ustni postopek v manj kot treh letih in desetih mesecih.
- 105 Glede ravnanja strank in postopkovnih dogodkov je treba navesti, da je Splošno sodišče šele po omenjenem obdobju treh let in desetih mesecev decembra 2010 sprejelo ukrep procesnega vodstva, s katerim je družbo Kendrion pozvalo, naj pisno odgovori na eno vprašanje. Ker je pritožnica nanj v predpisanem roku odgovorila 12. januarja 2011, njeno ravnanje torej ni imelo nobenih posledic na celotno trajanje postopka.

- ¹⁰⁶ Ob upoštevanju prej navedenega je treba ugotoviti, da je bil s postopkom pred Splošnim sodiščem kršen člen 47, drugi odstavek, Listine, ker so bile kršene zahteve, povezane s spoštovanjem sojenja v razumnem roku, kar pomeni dovolj resno kršitev pravnega pravila, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom (sodba z dne 4. julija 2000 v zadevi Bergaderm in Goupil proti Komisiji, C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točka 42).
- ¹⁰⁷ Kljub temu je iz preudarkov iz točk od 81 do 95 te sodbe razvidno, da je treba četrti pritožbeni razlog zavrniti.
- ¹⁰⁸ Iz vseh zgoraj navedenih preudarkov je razvidno, da nobenemu od pritožbenih razlogov pritožnice ni mogoče ugoditi, zaradi česar je treba pritožbo v celoti zavrniti.

Stroški

- ¹⁰⁹ Člen 184(2) Poslovnika določa, da če pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče.
- ¹¹⁰ V skladu s členom 138(1) Poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) Poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Komisija je predlagala, naj se pritožnici naloži plačilo stroškov, in ker ta s predlogi ni uspela, nosi svoje stroške in stroške, ki jih je priglasila Komisija.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Družbi Kendrion NV se naloži plačilo stroškov te pritožbe.

Podpisi